

**GILJERMO DEL TORO
ČAK HOGAN**

PUSTE DUŠE

**BLEKVUDOVE TRAKE
PRVI DEO**

Preveo sa engleskog
Miroslav Bašić Palković

**Čarobna
knjiga**

Čak Hogan:
za Ričarda Abatea

Giljermo del Toro:
za Aldžernona Blekvuda, lorda Dansenija i Artura Makena

၁

Pronicljivi će čitaoci možda i uočiti da imenom našeg glavnog junaka odajemo počast jednom od naših najcenjenijih autora i začetniku „okultnog detektivskog” podžanra, Aldžernonu Blekvudu. Premda neke od verskih obreda koje smo ovde do tančina opisivali jesmo „dorađivali” radi postizanja dramskog učinka, sve greške u iznošenju činjenica ipak jesu nenamerne. Želeli bismo, ipak, da naglasimo da pljačkanja grobova u Nju Džerziju u okultne svrhe – nisu uopšte plod mašte niti su nešto što pripada samo prošlosti. Ona se i dalje dešavaju. I dan-danas.

UVOD: SANDUČE

Uglavljen između dve zgrade u finansijskom delu Menhetna – tačnije rečeno, između broja 13 i 15 u ulici Stoun – prostire se posed koji zvanično zauzima broj 13^{1/2} ulice Stoun.

Širok otprilike metar i po i sazidan od grubog kamena u tom prostoru između zgrada koje ga natkriljuju deset metara iznad tla, taj posed očito nema nikakvu drugu očiglednu svrhu osim što se na njemu nalazi neupadljivo poštansko sanduče izrađeno od livenog gvožđa u edvardijanskom stilu.

To sanduče nema nikakve ukrase, nikakve upečatljive odlike sem velikog proreza za kovertu, a nema ni nikakvih vratanaca ili ključaonice kroz koje bi se pošta mogla izvaditi nakon ubacivanja.

A iza sandučeta, uzani pravougaonik od čvrstog kamena i maltera.

Tapija na tu sićušnu gradsku zagonetku datira još iz holandskog kolonijalnog doba, i pritom dažbine na nju uredno namiruje preduzeće *Lask i Džarndajs* još od 1822. Zemljišni spisi o tome posedu pre toga se samo pominju u drugim dokumentima, ali je u vezi s njima uvek sve uredno i po zakonu.

Najstarije zabeleženo pominjanje toga sandučeta vezuje se za proglas objavljen u mestu koje se tada još zvalo Novi Amsterdam. *Sveobuhvatna povest o prevrtljivoj sudbi Jana Katadrofa i njegovom konačnom, blagopočivšem vozneseniju u carstvo Gospoda našega.*

U navedenom proglasu – koji su 1763. izdali *Long i Blekvud* na četiri stranice, na velikom tabaku – neki imućni trgovac začinima sklapa sporazum s đavolom ne bi li obezbedio sigurno prispeće svojih brodova i tovara.

Brodovi mu jesu pristigli, ali nakon toga neki zloduh spopada i zlostavlja trgovca svaki put kad se spusti noć, svirepo ga ujeda, grebe po leđima i jaše ga poput džokeja, dok ta sirota duša vrišti u jadu i očaju i čini grešna, krajnje nasilna dela.

Usred te drame, neko neupućeno lice, u pokušaju da pomogne, spominje nekom učenom svešteniku moguće rešenje:

„... *sanduče gvozdено u glavnoj ulici čeka da ti se nađe u mucu. Zapečaćeno pismo prezimenom Blekvud naslovi. I kroz nedelje dve ti očekuj...*”

Pop pak hvali Gospoda i pričest kao jedino rešenje za kojim valja posegnuti. Katedref mu plaća čitav niz molitvi i biva spasen muka svega nekoliko časova pre nego što će izdahnuti, pročišćene duše.

Malom, neupečatljivom nadgrobnom pločom obeležena je smrt Katadrefova. Smeštena uz Crkvu Svete Trojice u ulici Rektor, ta ploča nosi natpis:

OVDE POČIVA TELO JANA KATADREFA,
NEGDAŠNJEGA TRGOVCA ZAČINIMA I DRVETOM, KOJI SE OPROSTI
OD ŽIVOTA ŠESNAESTOGA DANA OKTOBRA 1709. U 42. GODINI.
ČUJTE I POČUJTE, VI ŠTO OVUDA PROLAZITE. KAO ŠTO VAS
JOŠ IMA, BILO JE I MENE NEKADA, KAO ŠTO MENE VIŠE
NEMA, USKORO NI VAS NEĆE BITI.
ZA SMRT SE SPREM'TE I ZA MNOM HAJ'TE...

Tokom mnogih vekova, broj 13^½ u ulici Stoun, pretrpeo je mnoge nedaće: one vezane za urbanizaciju, industrijalizaciju i

slično. Svi su ti pravni sporovi dobijeni uz veliki trošak. I tako to sanduče i dalje opstaje: zagonetka koja stoji svima pred nosom. Većina ljudi prođe tuda, a da se na njega i ne osvrne.

Pre deset godina, jedno je veliko osiguravajuće društvo preko puta postavilo tri sigurnosne kamere. Prilježni posmatrač mogao bi da posvedoči da, premda u sanduče pristigne tek nekolicina pisama – otprilike jedno na svake tri nedelje – niko ih nikada ne pokupi, niti se sanduče ikada prepuni.

Nešto se u vezi s tom malom zagonetkom neprestano potvrđuje kroz sve te decenije: svako pismo koje pristigne u sanduče jeste napisano u prekoj potrebi – kao očajnički vapaj za pomoć – i svaka koverta, sve do jedne, nosi isto ime:

Za uvaženog gospodina Hjuga Blekvuda.

2019. Njuark, Nju Džerzi

Odesa je odložila jelovnik i osvrnula se oko sebe po kafiću *Supena kašika* tražeći spisak specijaliteta kuće. Pronašla ga je na beloj tabli blizu hostesinog pulta, ispisanog štampanim slovima crvenim markerom. Nešto vezano za sam rukopis iznedrilo je iz nje davno zaboravljeno sećanje na njene dane na akademiji FBI-ja u Kvantiku, u državi Virdžiniji.

Jedan od profesora bihejvioralnih nauka ispisivao je po velikoj tabli na čelu amfiteatra definicije ubistava onim škripavim crvenim markerom koji se briše suvim sunderom.

Podela, objašnjavao je profesor, nema nikakve veze sa samim ubistvima – njihovom ozbiljnošću, pristupom ili načinom izvršenja – već sa dužinom „smirivanja” između njih.

Glavna oznaka serijskog ubice jeste ciklus ubijanja. Nedelje, meseci, čak i godine mogu da prođu između ubistava.

Masovni ubica ubija u jednom naletu, u jasno određenom vremenskom razdoblju, sa najmanje četiri ubistva počinjena hitro jedno za drugim, uz malo ili nimalo prekida između njih.

Lančani ubica ubija u više naleta, obično u kraćem vremenskom razdoblju, koje može da traje od sat vremena do nekoliko dana ili nedelja. Povezano: pomahnitali ubica, jedna osoba koja ubije više osoba u jednom jedinom naletu ubijanja.

U poslednje dve kategorije ima prostora za međusobno preklapanje. Jedan takav slučaj koji je bilo teško klasifikovati – i koji je obično bio smatran prvim mahnitim ubijanjem u

Sjedinjenim Američkim Državama – desio se svega sto dvadeset kilometara južno od kafića u kojem je sada sedela.

Šestog septembra 1949, Hauard Unru, dvadesetosmogodišnji veteran Drugog svetskog rata, napustio je majčinu kuću u Kamdenu u Nju Džerziju, u svom najboljem odelu i s prugastom mašnom. S majkom se posvađao tokom doručka, nateravši je da pobegne kod komšija i uspaničeno im saopšti da strepi da će se nešto strašno uskoro desiti.

Unru je ušetao u grad naoružan pištoljem, nemačkim *lugerom*, noseći i trideset metaka od devet milimetara. U rasponu od dvanaest minuta upucao je i usmrtio trinaestoro ljudi, i ranio još troje. Mesta zločina uključivala su apoteku, berbernicu i krojačku radnju. Iako se pokazalo da je njegova želja za ubijanjem bila unapred osmišljena – njegove žrtve bile su mešavina namernih meta i ljudi dovoljno nesrećnih da im se putevi ukrste s njegovim tog vedrog utorka ujutru. I žrtve i očevici podjednako su pogled u Hauardovim očima toga jutra opisivali kao pogled transa ili dubokog zanosa.

Nikome, sem stručnjacima za očuvanje reda i zakona, klasifikacija zločina nema mnogo važnosti. Jedina zaista bitna činjenica vezana za taj slučaj bila je ta da je Unruova lančana pucnjava više od šezdeset godina važila za najgori nalet smrtonosnog divljanja u Nju Džerziju.

Bar do večeri kada je Volt Lepo naručio rolat od mesa.

„Je li sveže pečen?“, Volt je priupitao mladu konobaricu nakon povratka iz muškog toaleta.

„Potpuno sveže“, odgovorila je.

„Hoćeš li mi, onda, učiniti uslugu?“, rekao je. „Da li bi mogla da proveriš da im nije možda ostalo koje parče iz podnevnog špica? Po mogućnosti neko koje je stajalo nekoliko sati pod grejačem? Skroz suvo, spečenih ivica?“

Konobarica je ostala još nekoliko trenutaka zagledana u njegove oči, kao da nije bila sigurna da li se on to šegači s njom ili ne. Verovatno je bila student, moguće s jednog od obližnjih pravnih fakulteta. Odesa je sebe na trećoj godini pravnog fakulteta u Bostonu iškolovala konobarisanjem, te se s neprijatnošću prisećala neugodnog osećaja koji bi joj se javio kada bi neki od muških gostiju izneo neku blago gnusnu, gotovo fetišističku narudžbinu hrane – obično samci, muškarci za koje je pretpostavljala da bi voleli da s jelovnika mogu da naručuju i žene, a ne samo hranu.

Konobarica je osmotrila Odesu, koja je sedela naspram Lepoa. Odesa joj je uputila ohrabrujući osmeh u nadi da će time opustiti tu mladu ženu.

„Moraću da proverim”, rekla je.

„Hvala”, rekao je, pa je zatvorio jelovnik i pružio joj ga. „Najviše, inače, volim okrajke.”

Udaljila se s njihovim narudžbinama. Volt je dodao Odesi: „Mi smo te okrajke nekada zvali ćošak.”

Odesa je klimnula glavom, tobože opčinjena, pa umilno rekla: „Serijski ubico.”

Volt je samo slegnuo ramenima. „Zato što volim rolat od mesa onako kako mi ga je majka nekad spremala?”

„O, bože. Eto tebi još jedne opsesije onime što kroz usta ulazi.”

„Znaš šta, Desa? Da te malo prosvetlim: sve može biti seksualizovano. Sve. Izgleda čak i rolat od mesa.”

„Kladim se da i dvopek voliš zagoreo.”

„Kao ugljenisan. Ali zar nisi dobila pravilnik u kom piše da novajlijama nije dozvoljeno da određuju policijski profil prekaljenim agentima?”

Oboje su okrenuli glave kada su prve kapi kiše zadobovale po velikom izlogu u prednjem delu kafića *Supena kašika*.

„Ma divno”, reče Lepo.

Odesa je proverila svoj telefon. Aplikacija za vremensku prognozu prikazivala je gomilu kišnih oblaka u nijansama boje žada i metvice kako se približavaju Njuarku poput oblaka otrovnog plina. Okrenula ga je tako da ih i Lepo vidi. Kišobran joj je, igrom slučaja, bio zaključan kraj sačmarice *remington 870* od dvanaest kalibra u prtljažniku njihovih kola, parkiranih pola bloka dalje u istoj ulici.

„Džerzijevske kiše”, reče Lepo, razmotavajući salvetu. „Kao kad psa šmrkom pereš. Sve nakvasiš, a ništa ne očistiš.”

Odesa se nasmešila još jednom od njegovih „lepoizama”, zagledana napolje, gde su nove kapi škropile izlog. Ono malo ljudi što je još bilo napolju sada se već brže pokrenulo s nekakvim nejasnim osećajem užurbanosti.

Sve se nekako ubrzalo.

U istom tom trenutku kada se Lepo raspitivao za rolat od mesa (kako će se ispostaviti prema kasnijoj hronologiji), desetak kilometara severnije od Njuarka, Evan Aronson čekao je na vezi svoga agenta za osiguranje, slušajući blage rok pesme iz sedamdesetih dok je iščekivao da proveriti naknadnu naplatu za nedavnu posetu hitnoj pomoći. Na proslavi desetogodišnjice diplomiranja na fakultetu Radžers, nekoliko nedelja ranije, Evanu je pukao biceps tokom preskakanja pokretnog toaleta, tradicionalnog u njegovom studentskom bratstvu, i to dok je pokušavao da uhvati svog nekadašnjeg cimera iz bratstva, Breda „Mrcinu” Bordonskog, iako je Mrcina nagomilao dobrih deset kila od diplomiranja.

Slušajući još jedan u nizu najvećih hitova grupe Stiks, Evan je podigao pogled od svog pisaćeg stola u kancelariji firme za čarter-letove na aerodromu Teterboro, gledajući kako poslednji model

biĉkraft barona G58 izlazi iz obliĉnjeg privatnog avionskog hangara. Pilot, visok, u pedesetima, siĉao je iz pilotske kabine dvomotorca od milion dolara. Ćovek je nosio sive trenerke, pulover dugaĉkih rukava i sandale. Nestao je ponovo u hangaru, ostavljajuĉi napolju letelicu upaljenog motora. Jedan od radnika u hangaru razmenio je nekoliko reĉi s njim, pa se udaljio.

Koji trenutak kasnije, pilot se vratio noseĉi pogolemi odvijajaĉ.

Piloti, a pogotovu piloti koji su i vlasnici aviona, ne vrĉe popravke sopstvenih letelica. Pogotovu ne dok dvostruki motori od tri stotine konjskih snaga joĉ uvek rade i mlate propelerima brĉe nego ŉto oĉima moĉe da se isprati. Evan se pridigao u stolici kako bi bolje pogledao pilota, ustavĉi tako s levom rukom u udlazi i desnom rukom u kojoj je drĉao telefonsku sluĉalicu, povezanu kablom s kuĉiĉtem na njegovom radnom stolu, kako je nalagao pravilnik aerodroma o radijskim frekvencijama.

Kroz zujanje turbina, Evan je zaĉuo glasan prasak – i istovremeno krckanje.

Ponovo je to zaĉuo, napreĉuĉi se da vidi pilota koji je oĉito radio neĉto iza *biĉkraftovog* trupa. Visoki se pojavio iza najbliĉeg krila i Evan je video kako baca ogroman kljuĉ na avionsko svetlo – kojem je pri udarcu otkaaĉio ŉraf i smrskao crveni plastiĉni poklopac, pa su se deliĉi rasuli po asfaltu u trenutku kada se i sijalica ugasila.

Evanu se glasno oteo uzdah usled neumesnosti toliko jednog nasilnog ĉina nad letelicom vrednom na milione dolara. Kabl telefona veĉ je bio zategao punom duĉinom, a neĉna balada „Lady” delovala je kao ĉudna suprotnost prizoru vlasnika aviona koji uniĉtava sopstvenu imovinu.

Ti skupoceni privatni mlaznjaci bili su istovremeno ĉuvani kao razmaĉeni kuĉni ljubimci i strogo odrĉavani poput trkaĉkih automobila. Ovo ŉto je ovaj ĉovek radio moglo se meriti s izbijanjem oĉiju nekom pobeĉniĉkom trkaĉkom grlu ŉrafcigerom.

Ovo nikako nije ni mogao biti vlasnik, zaključio je Evan. Neko nanosi štetu od više hiljada dolara ovoj letelici... a moguće je i da je krade.

„Gospodine Aronsone, imam vaš dosije pred sobom...”, začuo se glas agenta osiguravajućeg društva, ali je Evan bio primoran da ispusti slušalicu, dopuštajući da tresne o pod i da joj se kabl uvuče na svoje mesto na stolu. Istrčao je kroz vrata kancelarije pravo pod kapljice ledene kiše, oštre poput iglica, pa se osvrnuo levo-desno u nadi da još neko sve to gleda i da bi mogao da mu pomogne.

Visoki je dokusurio poslednju sijalicu, te je avion sada bio potpuno obavijem tamom. Samo je malena sijalica za hitne slučajeve obasjavala čitav taj prizor.

„EJ!”, dreknu Evan mašući neozleđenom rukom. Potrčao je nekoliko koraka prema mestu zločina, vičući „EJ!” još nekoliko puta, i prema visokom i u drugim pravcima, nadajući se da će uzburniti nekoga s dve zdrave ruke.

Jedan od radnika iz hangara prišao je pilotu pokušavajući da ga zaustavi. Uz tri zamaha ključem desna strana radnikove glave ostade smrskana – napad se odigrao u svega nekoliko sekundi. Radnik pade na tlo u samrtnom ropcu.

Sagnuvši se, pilot se okomio i na ostatak lobanje, kao čovek iz pećinskog doba koji dovršava svoju lovinu.

Evan se skamenio. Njegov um nije mogao da pojmi takvo jezivo nasilje.

Pilot je bacio ključ u stranu uz strahovit zveket, pa je prišao opasno blizu levom propeleru, zaobišao ga, popeo se na krilo i smestio unutar staklene pilotske kabine.

Avion se zatresao i zakotrljao.

Jedina svetlost u avionu dopirala je od upravljačke opreme u kabini, od ekrana garmin G1000 LCD hladne zelenoplave

boje. Evanu se učinilo da pilotovo lice osvetljava kao da je neki vanzemaljac.

Zatekao ga je mrtvački pogled u čovekovim očima.

Čovek je mahinalno dohvatio nešto iz kabine, nestavši Evanu s vidika. Najednom je usledio prasak zvuka i plamena koji razbi prozor s desne strane. Meci iz poluautomatske puške AK-47 zariše se u Evanovo telo poput užarenih eksera, i njega kolena izdaše, telo mu pade, glava mu tresnu o asfalt onesvešćujući ga u istom trenu.

Dok se zatamnjeni *bičkraft* okretao prema stazi do piste, Evan je, nepomičan, nasmrt iskrvario.

Odesa je uzela salatu s odreskom. Bez luka, jer nije htela njegov ukus u ustima čitavu noć. Naručila je i kafu, pošto su bili usred smene, a i zato što nju piju agenti FBI-ja.

„Jesi li znala”, reče Lepo pošto se konobarica udaljila, „da više tragova ljudskih fekalija ima na jelovnicima nego bilo gde drugde unutar restorana?”

Odesa je izvadila tubicu gela za dezinfekciju ruku iz torbe i spustila je na sto kao da izvodi potez na šahovskoj tabli.

Lepou je bila draga, bilo joj je jasno. I sam je imao odraslu ćerku, pa je projektovao očinska osećanja i razumevanje i na nju. Svidelo mu se da je primi pod svoje okrilje. U FBI-ju se partneri nisu dodeljivali. Hteo je da je uputi u posao, nauči je „kako valja” obavljati stvari. A ona i jeste htela da nauči.

„Moj čale je trideset godina prodavao kuhinjske potrepštine u svih pet gradskih opština, sve dok ga čuka nije izdala”, rekao je. „I uvek je govorio – i ovo bi mogla da bude najvažnija lekcija kojoj bih mogao da naučim tebe, koja si tek treću godinu agent – pokazatelj čistog restorana jeste njegovo kupatilo. Ako je kupatilo

čisto, sređeno, lepo održavano, možeš biti sigurna da je i deo gde spremaju hranu takođe bezbedan. Znaš li zašto?”

Pretpostavljala je, ali je ipak bilo bolje da mu dopusti da sam iznese poentu.

„Zato što isti taj bedno plaćeni čileanski ili salvadorski iseljenik koji čisti nužnike isto tako čisti i kuhinju. Čitava ta grana koja se bavi posluživanjem hrane – a moglo bi se reći i sama civilizacija – zavise od učinka tih ključnih radnika.”

Odesa reče: „Iseljenici znaju kako da obave svoj posao.”

„Pravi heroji”, reče Lepo nazdravljajući šoljom kafe. „E, sad, kad bi samo još i jelovnike bolje čistili.”

Odesa se nasmešila, da bi zatim okusila luk u svojoj salati i razočarano se iskrevljila.

Prvi im je poziv u pomoć stigao s Teterboroa, obaveštavajući ih da je neki privatni mlaznjak odleteo bez odobrenja kontrole leta. Avion se usmerio ka istoku, preko Munakija, pa iznad magistralnog puta 95 prema reci Hadson. Za avion se pretpostavljalo da je ukraden i da leti neusklađeno, dižući se i spuštajući za nekoliko hiljada metara nadmorske visine, da bi povremeno i nestajao iz domašaja radara.

Saobraćajna uprava Njujorka i Nju Džerzija oglasila je uzbunu. Teterboro je zatvoren u skladu sa saveznim avijacijskim pravilnikom, ukinuti su svi predstojeći letovi, a dolazni avio-saobraćaj preusmeren je na gradski aerodrom Linden, malo sletišta u južnom Nju Džerziju, korišćeno prevashodno za turističke obilaske iz vazduha i helikoptere.

Prvi civilni poziv policiji stigao je od upravljača broskog tegljača na reci Hadson, oko kilometar južno od mosta Džordž Vašington. Tvrđio je da je neki avion bez upaljenog svetla proleteo

veoma nisko između tegljača i mosta, ostavljajući na kiši za sobom „neko pucketanje”. Upravljač je rekao da mu je zazvučalo kao da pilot baca petarde na njegov brod, pa se uplašio da se to opet dešava neki novi „septembar jedanaesti”.

Drugi poziv policiji usledio je od strane direktorke neke modne kuće koja se vozila mostom Džordž Vašington kući u Fort Li i koja im je prijavila da je videla „ogromnu bespilotnu letelicu” usmerenu ka severozapadnom delu Menhetna.

Potom je usledila čitava navala hitnih poziva od žitelja Menhetna, koji su tvrdili da im je neki avion prozujao pored stambene zgrade ili radnog mesta. Avion je primećen i iznad Central parka, usmeren južno iznad Pete avenije, ali ga je bilo teško uočiti, budući da je leteo zatamnjen. Prateći čitav niz poziva, dobili su putanju leta koja se poprečno pruža preko donjeg Menhetna iznad Grinič Vilidža, pa se vraća ka reci Hadson.

Trajekt do Steten Ajlanda krstario je nadomak Kipa Slobode kada mu se *bičkraft* obrušio prema krmi. Jedina svetlost bili su naleti plamena iz cevi automatske puške iz koje je pucano s desne strane pilotske kabine. Meci su zasuli narandžasti trup broda *Endru Dž. Barberi*, neki su se čak probili kroz prozore u putničkom delu. Dva putnika neposredno su povređena pucnjavom, ali nijedan smrtno. Sedamnaest je putnika ozbiljnije povređeno usled panike koja je nastupila, terajući trajekt da se okrene i vrati u luku u Donjem Menhetnu.

Tri rupe od metaka kasnije su pronađene u bakarnoj oplati na kruni i baklji Kipa Slobode, ali tamo nisu prijavljene nikakve povrede.

Bičkraft je naprečac skrenuo prema zapadu, nazad u vazdušni prostor Nju Džerzija. Primećen je iznad Elizabeta u pravcu usmerenom prema Njuarku, najnaseljenijem gradu Nju Džerzija, parajući put kroz večernju kišu.